

לשוננו לעם

עורכים: שושנה בהט, יוסף עופר, דוד טלשיר

מתוך

כרך מד, תשנ"ג

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

לראות עין בעין (עם) – פתרון החידה

(מחזור מד, א, עמ' 47)

בזמן האחרון נשתנו תחבירו ומשמעותו של הביטוי **לראות עין בעין**. בעטיו של הלעז נוספה לו **עם** מוצרכת (אי אפשר שלא לראות עין בעין **עם** משהו), והוראתו 'הסכמה ברורה'.

במקרא מופיע הביטוי **לראות עין בעין** פעמיים: "כי אתה ה' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה ה'" (במ' יד, יד); "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון" (יש', נב, ח).

שד"ל בביאורו ליש' נב, ח כתב:

ועיקר המליצה הונח להורות על בן אדם הרואה חברו העומד לנגד עיניו, "ועיניו את עיניו תראינה" (יר' לד, ג), והנה "עין בעין" הוראתו הראשונה היא עין כנגד עין (וקרובה לזה מליצת "פנים בפנים" [דב' ה, ד]), ואחר כך הושאלה לכל ראייה ברורה למעלה מכל ספק.

לדעת לוצאטו המשמעות המקורית היא אפוא 'לראות אדם מקרוב', והתפתחה לציין 'ראייה ממש במו העיניים', ודומה לו הביטוי **לראות פנים אל פנים**.

בתרגום האנגלי "המלכותי" (משנת 1611) תורגם המשפט "כי עין בעין יראו" (יש' נב, ח): *for they shall see eye to eye*, וכנראה התכוון המתרגם האנגלי לפשוטו של מקרא (שהצופים יראו **במו עיניהם** את שיבת ציון), אך היות שבחר בתרגום שאילה מן העברית, והצירוף כולו זר לאנגלית, הוא לא הובן כהלכה ו־*see eye to eye* הפך ברבות הימים *see eye to eye with (someone)*, ופורש 'להסכים ללא כל הסתייגות'. מוטב אפוא שלא לאמץ תרגום שאילה אנגלי שהוא גופו נסמך על העברית ובמקום **לראות עין בעין עם פלוני עדיף: להסכים עם פלוני או להזדהות עמו**.